অধ্যায় ১ ঃ অসমীয়া উপন্যাসৰ ধাৰা-১

অধ্যায় গাঁথনি

১.১ উদ্দেশ্য
১.২ পৰিচয়
১.৩ অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি পৰ্ব
১.৪ প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া উপন্যাস
১.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
১.৬ অধিক জানিবলৈ
১.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)
১.৮ আৰ্হি প্ৰশ্ন

১.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- অসমীয়া উপন্যাসৰ আৰম্ভণি কালৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰিব
- প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি-প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে ধাৰণা লাভ কৰিব
- সামগ্ৰিকভাৱে অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি পৰ্বৰ পৰা প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিধাৰা সম্পৰ্কে ধাৰণা লাভ কৰিব।

১.২ পৰিচয়

এই অধ্যায়টি 'অসমীয়া উপন্যাস' শীৰ্ষক দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ তৃতীয় পাঠ্যবিষয়ৰ প্ৰথম অধ্যায়। আপুনি নিশ্চয় জানে যে 'উপন্যাস' হ'ল আধুনিক কালৰ সাহিত্য ৰচনা কৰাৰ এক ধৰণৰ কথাশৈলী। সাহিত্যৰ আটাইবোৰ ঠালৰ ভিতৰত সৰ্বোৎকৃষ্ট আৰু শিথিলবন্ধী ঠাল হ'ল উপন্যাস। অসমীয়া 'উপন্যাস' শব্দটো ইংৰাজী 'Novel' শব্দৰ প্ৰতিশব্দ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। ইয়াৰ অৰ্থ নতুন, অভিনৱ আৰু জীৱন্ত বা সতেজ। ইয়াৰ উপৰি উপন্যাসক "এবিধ যথেষ্ট দীঘল মনে সজা কথাৰ ভাষাৰ গল্প, য'ত প্ৰকৃত জীৱনৰ প্ৰতিনিধিত্বমূলক চৰিত্ৰ আৰু কাৰ্যকলাপ কম-বেছি পৰিমাণে জটিল কাহিনীত চিত্ৰিত হয়" বুলিও চিহ্নিত কৰা হয়।

অৰুণোদয় যুগতে সাহিত্যৰ এই ঠালটি অসমীয়া সাহিত্য ক্ষেত্ৰত প্ৰৱেশ কৰে। এই বিষয়ে আপুনি ইতিমধ্যে অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত থূলমূলকৈ অধ্যয়ন কৰি আহিছে। অসমীয়া সাহিত্যৰ বিভিন্ন যুগত সাহিত্যৰ এই ঠালটি কেনেদৰে পল্লৱিত হৈছিল সেই বিষয়েও আপুনি সম্যকভাৱে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীতে অধ্যয়ন কৰি আহিছে। অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ধাৰা সম্পৰ্কে বিস্তৃত পৰিচয় দাঙি ধৰিবলৈকে এই বিষয়টি আপোনাৰ পাঠ্যবিষয়ত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে।

আলোচনাৰ সুবিধার্থে বিষয়টি দুটা অধ্যায়ত বিভাজন কৰি লোৱা গৈছে। প্রথম অধ্যায়টিত অসমীয়া উপন্যাসৰ প্রস্তুতি পর্বৰ পৰা প্রাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱা সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে আৰু দ্বিতীয়টো অধ্যায়ত স্বৰাজোত্তৰ কালৰ অসমীয়া উপন্যাস সম্পর্কে আলোচনা দাঙি ধৰা হৈছে। এই অধ্যায় দুটিৰ অধ্যয়নে আপোনাক অসমীয়া উপন্যাসৰ ধাৰা সম্পর্কে গভীৰ ধাৰণা প্রদান কৰিব।

১.৩ অসমীয়া উপন্যাসৰ প্রস্তুতি পর্ব

সাহিত্যৰ ঠাল হিচাপে 'উপন্যাস' পাশ্চাত্য সাহিত্যত কিছু পুৰণি যদিও ভাৰতীয় সাহিত্যত ই অর্বাচীন। দৰাচলতে ভাৰতলৈ মিছনেৰীসকল অহাৰ পাছতহে কেইবাটাও আঞ্চলিক ভাষাত কিছুমান গদ্য কাহিনীৰ সৃষ্টি হয়। এই সময়ৰ গদ্যৰ মূল বিষয়বস্তু আছিল ধর্মীয়, ব্যঙ্গাত্মক আৰু ঐতিহাসিক।

অসমীয়া সাহিত্যত উপন্যাস শীর্ষক নব্য সাহিত্য ধাৰাটি কেনেদৰে আৰম্ভ হ'ল সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ পূর্বে উপন্যাসনো কেনেদৰে সৃষ্টি হ'ল সেই বিষয়ে কিছু কথা জানি লোৱাৰ প্রয়োজনীয়তা উপলব্ধ হয়। ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা হৈছে যে অসমীয়া 'উপন্যাস' শব্দটো ইংৰাজী 'Novel' শব্দৰ প্রতিশব্দ; এই শব্দটো আকৌ ইটালীয় 'Novella' শব্দৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে। ইয়াৰ অর্থ সাধুকথা, কাহিনী বা গল্প। অৱশ্যে এটা কথা ঠিক যে ইটালীয় 'Novella' শব্দৰ পৰা 'Novel' শব্দৰ সৃষ্টি হৈছে যদিও তাৰ বৈশিষ্ট্যৰ লগত উপন্যাসৰ বহু পার্থক্য বিৰাজমান। আচলতে উপন্যাস আধুনিক যুগৰ সৃষ্টি আৰু ইয়াৰ ঘাই আধাৰ হ'ল মানৰ জীৱন। ইয়াত কাহিনী বা ঘটনা বস্তু, চৰিত্র, সংলাপ, পৰিস্থিতি বা পৰিৱেশ, উৎকণ্ঠা, জীৱন-দর্শন, ৰচনা-ৰীতি, ভাষা আদি বিবিধ উপাদান অন্তর্সংলগ্নভাৱে যুক্ত হৈ থাকে।

চতুদর্শ শতিকাৰ গিয়োভানি বক্কেচ্ছিয়াৰ *ডেকামেৰণ*ৰ কাহিনীসমূহৰ নভেলা বুলি অভিহিত কৰা হৈছে যদিও তাৰ মাজত উপন্যাসৰ গুণাৱলী ফুটি উঠা নাই বুলি সমালোচকসকলে মন্তব্য কৰে। মূলতঃ "নাগৰিক সভ্যতাৰ উদ্ভৱ, ঔদ্যোগিক বিকাশ, সামাজিক অর্থনীতিৰ বিৱর্তন, বণিক শ্রেণীৰ উদ্ভৱ, ক্লাৱ আৰু কফি হাউচৰ জনপ্রিয়তা আৰু বৃদ্ধি, মুদ্রা যন্ত্রৰ আৱিস্কাৰ, সংবাদপত্রৰ প্রসাৰ, বৈজ্ঞানিক চিন্তাধাৰাৰ উৎকর্ষতা, মানবিকতাৰ বিকাশ আৰু ব্যক্তি স্বাতন্ত্র্যৰ প্রতিষ্ঠাই উপন্যাস সৃষ্টি আৰু বিকাশৰ অনুকুলতা দান কৰে" বুলি সত্যেন্দ্রনাথ শর্মাই মত পোষণ কৰিছে। অষ্টাদশ শতিকাত ডেনিয়েল ডিফোৱে ৰচনা কৰা *ৰবিঞ্চন ক্রুছো* (১৭১৯)কে প্রকৃত অর্থত উপন্যাস বুলি বিবেচনা কৰা হয়। সমসাময়িক সময়ত ইষ্টক গাথিলে ৰিছার্ডছনে ৰচনা কৰে *পামেলা* (১৭৪০) আৰু *ক্লেৰিছা হার্লো;* ফিল্ডিঙে *টম জোনচ্* (১৭৪১), *জোছেফ এন্দ্রুজ* (১৭৪২), *জোনথান্ ৱাইল্ড আৰু এমেলিয়া*। সমসাময়িক সময়ত ষ্টার্ণ, স্মলেট্ আৰু গল্ড'স্মির্থেও কেইখনমান উপন্যাস লিখি এই নব্য সাহিত্য ধাৰাটো প্রতিষ্ঠাত সহায় কৰে। ইয়াৰ পাছতে ভিক্টোৰীয়া যুগত (১৮৩২-১৯০০)ত বিভিন্নজন সাহিত্যিকে, যেনে— ডিকেন্স, হেনৰী জেমচ, টমাচ হার্ডি আৰু বিংশ শতিৰাৰ প্রাৰম্ভতে এইচ জি ৱেলচ, ভার্জিনিয়া উলফ্, লৰেঞ্চ, জেমচ

জইচ, আনর্ল্ড বেনেট আদি ইংৰাজ ঔপন্যাসিকে উপন্যাসক এই নতুন মাত্রা প্রদান কৰে। ঠিক সেইদৰে ফ্রান্সত ভল্টেয়াৰ, স্তাধেল, বালজাক, ভিক্টৰ হুগো, আলেকজেণ্ডাৰ দুমা, এমিলি জোলা, জাপল ছার্ত্রে; ৰুচ দেশৰ পুছকিন, গোগল, তুর্গেনিভ, দস্তয়েভস্কি, টলষ্টয়, মেক্সিম গর্কি, বৰিচ পেষ্টাৰনক আদিয়ে সমগ্র বিশ্বতে উপন্যাসক এক নতুন ধাৰা হিচাপে প্রতিষ্ঠা কৰিলে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ উপন্যাস নামৰ নতুন সাহিত্য ধাৰাটোৰ সৃষ্টি কেনেদৰে হৈছিল সেই বিষয়ে চমুকৈ লিখক। (১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

ভাৰতবর্ষত যে মিছনেৰীসকলৰ আগমনৰ পাছতহে সাহিত্যৰ এই নব্য ধাৰাটোৰ শুভাৰম্ভ ঘটিছিল সেই কথা ইতিপূর্বে উল্লেখ কৰি অহা গৈছে। ভাৰতত উপন্যাস নামৰ নব্য ধাৰাটো পোন প্রথমে আৰম্ভ হৈছিল বাংলা ভাষাত। ব্রিটিছসকলৰ অধীনত বঙ্গত নগৰকেন্দ্রিক সভ্যতাৰ উদ্ভৱৰ লগে লগেই উপন্যাস সৃষ্টিৰ অনুকুল পৰিৱেশৰ সৃষ্টি হয়। ১৮২৩ খ্রীষ্টাব্দত ভবানীচৰণ বন্দোপাধ্যায়ে ৰচনা কৰা *নববাবু-বিলাস* নামৰ কাহিনী পুথিখনক প্রথম বাংলা উপন্যাস বুলি বিবেচনা কৰা হয়। অৱশ্যে *সমাচাৰ দর্পণ* নামৰ কাকতখনৰ ২৪ ফেব্রুৱাৰী আৰু ৯ জুন তাৰিখে প্রকাশিত সংখ্যাত 'বাবুৰ উপাখ্যান' নামৰ কাহিনী প্রকাশ পাইছিল। সেই কাহিনীটোতে বঙালী তথা ভাৰতীয় উপন্যাসৰ বীজ অংকৰিত হৈছিল বুলি সমালোচকসকলে মন্তব্য কৰে। ১৮৬৪ খ্রীষ্টাব্দত বংকিমচন্দ্রৰ প্রথমখন উপন্যাস *দুর্গেশনন্দিনী* প্রকাশ পাইছিল আৰু ইয়াৰ পাছতে বিভিন্নজন লেখকৰ হাতত বাংলা উপন্যাসে ন ন ৰূপত উদ্ভাসিত হোৱাৰ লগতে ভাৰতীয় আন আন ভাষাটো উপন্যাস ৰচনা হ'বলৈ ধৰে।

অসমীয়া সাহিত্যৰ প্রসঙ্গত ক'ব পাৰি যে মিছনেৰীসকলে খ্রীষ্টধর্ম প্রচাৰৰ অর্থে এই ধাৰা আৰম্ভ কৰিছিল। ঊনবিংশ শতিকাটো অসমৰ ভাষা-সাহিত্যৰ বাবে বৰ তাৎপর্যপূর্ণ সময়। এই সময়ছোৱাৰ পটভূমি কেনে আছিল সেই বিষয়ে ইতিমধ্যে আপুনি এইটো যাথাসিকৰে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত অধ্যয়ন কৰি আহিছে। অসমৰ বৌদ্ধিক দিশত এই শতিকাৰ মাজভাগত মিছনেৰীসকলে প্রকাশ কৰা *অৰুনোদই* কাকতৰ মাধ্যমেৰে নৱজাগৰণৰ প্রথমটি সোঁত সোমাই আহে। আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰনৱতম সৃষ্টি উপন্যাসৰ প্রথম বীজটি ৰোপিত তথা সংস্থাপিত হৈছিল *অৰুনোদইৰ* বুকুত। অৱশ্যে মন কৰিবলগীয়া যে অসমত তেতিয়ালৈকে নগৰকেন্দ্রিক সভ্যতাই ভালদৰে খুপনি পুতিব পৰা নাছিল আৰু ব্যক্তি সত্তাই প্রতিপত্তি লাভ কৰা নাছিল। এক কথাত ক'ব পাৰি উপন্যাসৰ সমলৰ বাবে যি ধৰণৰ পৰিৱেশৰ প্রয়োজন তেনে এটি পৰিৱেশ সৃষ্টি হোৱা নাছিল। তথাপিতো সেই সময়ছোৱাতে আমেৰিকান খ্রীষ্টান মিছনেৰী ড° নাথান ব্রাউন চাহাবে বিখ্যাত ইংৰাজী কাহিনীকাৰ জন বুনিয়ানৰ *The Pilgrim's Progress* নামৰ উপন্যাসখন *যাত্রিকৰ যাত্রা* নামেৰে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰে। এইখন উপন্যাস ১৮৪৮ চনৰ নৱেম্বৰ মাহৰ পৰা *অৰুনোদই* কাকতত ছোৱা-ছোৱাকৈ প্রকাশ পাইছিল। পুথি হিচাপে প্রকাশ পাইছিল ১৮৫৭

চনত।এই উপন্যাসখনত পাপেৰে জর্জৰিত মানুহে ভগৱৎ দর্শন লাভৰ জৰিয়তে কেনেকৈ মুক্তিৰ সন্ধান পাব পাৰে সেয়া প্রকাশ কৰা হৈছে। প্রসঙ্গক্রমে উল্লেখযোগ্য যে এইখন উপন্যাসৰ কাহিনী ভাগৰ লগত অসমৰ সমাজ জীৱনৰ সম্পর্ক নাছিল, কাহিনী সুদৃঢ় নহয়, গদ্য ভঙ্গী অপৰিমার্জিত, বাক্যৰীতি ইংৰাজী বাক্যৰ ওচৰ চপা, আংগিকগত দিশতো বৰ দুর্বল। তথাপিতো এইখন উপন্যাসৰ জৰিয়তে অসমীয়া পাঠক উপন্যাস নামৰ কথাশিল্পৰ লগত পৰিচিত হ'ল। এক কথাত ক'ব পাৰি এইখন প্রথম অসমীয়া উপন্যাস। ইয়াৰ পাছত এ. কে. গার্ণিয়ে *এলোকেশী বেশ্যাৰ বিষয়, কনি বেহেৰুৱাৰ বিষয়* আৰু *ৰুথৰ কাহিনী* অনুবাদ কৰে; ৰচনা কৰে *কামিনীকান্ত* নামেৰে এখনি নতুন উপন্যাস;ঠিক সেইদৰে শ্রীমতী গার্ণিয়ে *ফুলমণি আৰু কৰুণা* বাংলাৰ পৰা অনুবাদ কৰে।

*এলোকেশী বেশ্যাৰ বিষয়*খন হ'ল মিছ এম. ই. লেছলীয়ে লিখা এখন উদ্দেশ্যধর্মী উপন্যাসিকাৰ অসমীয়া অনুবাদ। ১৮৭৭ চনত প্রকাশ পোৱা এইখন উপন্যাসত এলোকেশী নামৰ এগৰাকী বালবিধবা নাৰীয়ে কেনেদৰে জীৱনৰ পাকচক্রত পৰি অনৈতিক কামত লিপ্ত হৈছিল আৰু পৰিশেষত উদাৰ খ্রীষ্টিয়ান ধর্মত আশ্রয় লৈ পৰিত্র জীৱনৰ পথলৈ প্রত্যাৱর্তন কৰিছে সেয়া বর্ণনা কৰা হৈছে। ঠিক সেইদৰে ১৮৭৭ চনতে প্রকাশ পোৱা *কামিনীকান্ত* নামৰ উপন্যাসখনত ১৫টা অধ্যায়ত কামিনীকান্ত নামৰ নৈষ্ঠিক হিন্দু ব্যক্তি এগৰাকীয়ে খ্রীষ্ট ধর্ম গ্রহণ কৰাৰ পাছত কেনেদৰে পৰিয়াল আৰু সমাজৰ পৰা বাধা পাইছিল সেয়া বর্ণনা কৰি শেষত কেনেদৰে পৰিবাৰকো খ্রীষ্টিয়ান ধর্মত দীক্ষিত কৰে সেয়া বহলাই বর্ণনা কৰা হৈছে। এই উপন্যাসখনৰ পটভূমি আৰু চৰিত্রসমূহ বঙালী সমাজৰ লগত তুলনীয়। "তথাপি ভাষাৰ ফালৰ পৰা ই এখন মৌলিক অসমীয়া উপন্যাস।" শ্রীমতী হানা কেথাৰিণ মুলেঞ্চৰ *ফুলমণি ও করুণার বিবরণ* উপন্যাসখন এ. কে. গার্ণীৰ পত্নী মেৰী এফ. লৰেঞ্চে *ফুলমণি আৰু কৰুণা* নামেৰে অনুবাদ কৰি ১৮৭৭ চনত ছপাই উলিয়ায়। প্রসঙ্গক্রমে উল্লেখযোগ্য যে ১৮৫৪ চন মানতে এই পুথিখন আন কোনো শ্রীৰামপুৰৰ খ্রীষ্টিয়ান পাদুৰীয়ে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰাৰ কথা আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে তেওঁৰ *A Few Remarks on the Assamese Language and on Vernicular Education in Assam*ত উল্লেখ কৰি গৈছে। এই উপন্যাসখনত খ্রীষ্টিয়ান ধর্মৰ মহত্ব দেখু�ৱাই দৈনন্দিনত জীৱনত ইয়াৰ প্রভাৱ কেনে; অর্থাৎ বৈবাহিক সম্বন্ধ, স্বামীৰ প্রতি স্ত্রীৰ কর্তব্য, শিশুক নৈতিক শিক্ষা প্রদান, স্ত্রী-শিক্ষাত গুৰুত্ব প্রদান আদি বিভিন্ন দিশ সম্পর্কে আলোকপাত কৰা হৈছে। সেইবাবেই হয়টো এই উপন্যাসখন অসমীয়াৰ উপৰি তেলেগু, কানাড়ী, মাৰাঠী ভাষালৈও অনূদিত হৈছিল। এ. কে. গার্ণীয়ে ১৮৭৮ চনত অনুবাদ কৰি প্রকাশ কৰে *কনি বেহেৰুৱাৰ বিষয়*। এইখন উপন্যাস স্কটলেণ্ডৰ পটভূমিত ৰচিত আৰু চৰাইৰ কণী বিচাৰি পর্বতলৈ যোৱা যুৱক এজনৰ দুঃসাহসিক কর্ম আৰু সেই সময়ত তেওঁৰ কেনেদৰে মানসিক পৰিৱর্তন সাধন হৈছিল সেয়া বর্ণনা কৰা হৈছে। তাৰ মাজতে খ্রীষ্টিয়ান ধর্মৰ দার্শনিক ধাৰণা সন্নিৰিষ্ট কৰি পার্থিৱ দুখ-দুর্গতিৰ পৰা পৰিত্রাণ পাবলৈ খ্রীষ্টিয়ান ধর্মত আশ্রয় লোৱাৰ কথা ব্যক্ত কৰিছে। এই পুথিসমূহ মূলতঃ খ্রীষ্টিয়ান ধর্ম প্রচাৰৰ অর্থে ৰচনা কৰা হৈছিল। এই কেইখন উপন্যাস অসমীয়া সমাজৰ ৰুচি আৰু মানসিকতাৰ লগত বৰ ক্ষীণ সম্পর্কেৰেহে সংযোজিত আছিল।

এই সময়তে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই ৰচনা কৰে *বাহিৰে ৰং চং ভিতৰে কোৱাভাতুৰী*। প্ৰধানতঃ ব্যঙ্গাত্মকভাৱে সমাজৰ ভণ্ডামিবোৰ দাঙি ধৰাৰ উদ্দেশ্যে ৰচিত এইখন পুথিত সুগঠিত, সুবিন্যস্ত কাহিনী আৰু নিটোল চৰিত্ৰাঙ্কন নাই। ১৮৭৬ চনত প্ৰকাশিত এইখন পুথিৰ পটভূমি, চৰিত্ৰ, সংলাপ আদি সম্পূৰ্ণৰূপে অসমীয়া সমাজৰ পৰা আহৰণ কৰা। ইয়াত "প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্যৰ দোমোজাত অসমীয়া সত্ৰীয়া সংস্কৃতিৰ অৱক্ষয় আৰু অসমীয়া মানুহৰ বিচিত্ৰ মানসিকতা আংশিকভাৱে ফুটি উঠিছে।" স্মৰণযোগ্য যে ব্যঙ্গ প্ৰধান সাহিত্য প্ৰকৃত ভাল উপন্যাসৰ শাৰীলৈ উঠিব নোৱাৰে, কাৰণ এনে ৰচনাত উপন্যাসৰ প্ৰয়োজনীয় অঙ্গবোৰৰ সুস্থ আৰু কলাত্মক বিকাশলৈ লক্ষ্য ৰখা নহয়। অৱশ্যে এটা কথা ঠিক যে এইখন পুথিৰ গদ্যই অসমীয়া গদ্যৰীতিৰ বিকাশত বিশেষ পদক্ষেপ ল'লে। সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই এই পুথিখনৰ ৰচনাত বঙ্গদেশত প্ৰকাশ হোৱা ব্যঙ্গধৰ্মী *নৱবাবুবিলাস, আলালের ঘরের দুলাল* আদি উপন্যাসকল্পৰ প্ৰভাৱ পৰাৰ সম্ভাৱনা ব্যক্ত কৰিছে।

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ উপন্যাসখন প্ৰকাশ হোৱাৰ আঠ বছৰৰ পাছত, অৰ্থাৎ ১৮৮৪ চনত পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ *সুধর্মাৰ উপাখ্যান* প্ৰকাশ হয়। ছয়টা পৰিচ্ছেদত বৰ্ণিত ৪২ পৃষ্ঠাৰ এই উপন্যাসখনত "সজ আৰু অসজ মানুহৰ কাৰ্য্যৰ ফল" দেখুৱাইছে বুলি উপন্যাসিকাই মন্তব্য কৰিছে। আকস্মিক সংযোগ, অপ্ৰত্যাশিত ঘটনাই কাহিনীটোক বাস্তৱধৰ্মী উপন্যাসৰ পৰা ভালেখিনি আঁতৰাই নিছে। সেয়ে এইখনো সাৰ্থক উপন্যাস হিচাপে চিহ্নিত নহ'ল। অৱশ্যে সেই সময়ত এগৰাকী অসমীয়া নাৰীয়ে এনে ধৰণৰ এখন উপন্যাস লিখি প্ৰকাশ কৰাটো সঁচাকৈয়ে আদৰণীয়। ১৮৮৫ চনত প্ৰকাশ হৈ থকা *আসাম বন্ধু* (সম্পাদক ঃ ৰায়বাহাদুৰ গুণাভিৰাম বৰুৱা)ৰ প্ৰথম ভাগৰ সপ্তম আৰু অষ্টম সংখ্যাত কৰুণাভিৰাম বৰুৱাই লিখা *প্ৰমীলা* নামৰ উপন্যাস এখন ধাৰাবাহিকভাৱে দুটা সংখ্যাত প্ৰকাশ হৈছিল যদিও তাৰ পাছৰ সংখ্যা কেইটাত এইখন বাতৰিকাকত প্ৰকাশিত নহ'ল। প্ৰসঙ্গক্ৰমে উল্লেখযোগ্য যে অসমীয়া সাহিত্যত 'উপন্যাস' শব্দটো এইখন উপন্যাসৰ প্ৰসঙ্গতে *আসাম বন্ধুত* পোন-প্ৰথমবাৰৰ বাবে প্ৰয়োগ হয়।

প্ৰকৃতাৰ্থত উপন্যাসৰ বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ অসমীয়া প্ৰথমখন উপন্যাস হ'ল *ভানুমতী,* ঔপন্যাসিক পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা। এই উপন্যাসখন পুথি হিচাপে প্ৰকাশ পাইছিল ১৯০৮ চনত। পুথিখনৰ পাতনিত গোহাঞিবৰুৱাই লিখিছে— "ভানুমতী ৰচোঁতাৰ পোন প্ৰথম সাহিত্যিক অৰ্জ্জন। ইয়াক অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁড়ালত তেওঁৰ প্ৰথম লখিমী বুলিব লাগিব। ১৮১২-১৩ শকৰ *বিজুলীৰ* পোহৰত ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশ হৈছিল। তাৰ পাছত, ইয়াক সুকীয়াকৈ উলিয়াবৰ অৰ্থে ভালেমান দিনৰে পৰা মন কৰা হৈছিল; আনকি ৰচোঁতাৰ আনবিলাক কিতাপৰ তালিকাত ইয়াৰ নামো ওলাইছে। কিন্তু সময় আৰু সুবিধাৰ অভাৱত ইমান দিনলৈকে মনৰ কথা মনতে ৰৈছিল। এই গ্ৰন্থাকাৰৰ দ্বাৰাই সম্পাদিত *বিজুলীৰ* পোহৰত দেখা *ভানুমতীৰ* আঁতিগুৰি আগৰদৰেই আছে। এতিয়া মাথোন ভানুৰ কিৰণত সুকীয়াকৈ চালে, আৰু অলপ বেছিকৈ জেউতি চৰা দেখা যাব। সি যি হওক, সেই ৰাতিপুৱা ৰোৱা পুলিটি দুপৰীয়াৰ ৰ'দত ওলাব লগা হৈছে, এতিয়া, সি পাঠকৰ অনাদৰত লেৰেলি জয় নপৰিলেই হয়।" এইখিনিতে আলোচক পৰীক্ষিত হাজৰিকাই 'অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি পৰ্ব' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত উল্লেখ কৰা মন্তব্যটি স্মৰণযোগ্য— "কাহিনী,

পটভূমি, চৰিত্ৰ, সংলাপ, পৰিবেশ, ৰস, উৎকণ্ঠা, আদৰ্শ আৰু ৰচনা-ৰীতিৰ পিনৰ পৰা ১৮৯১ চনত *বিজুলী* কাকতত প্ৰকাশিত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *ভানুমতী* নামৰ ঘৰুৱা উপন্যাসখন নিঃসন্দেহে প্ৰথম মৌলিক অসমীয়া উপন্যাস বুলি ক'ব পাৰি।" এই উপন্যাসখন ঐতিহাসিক মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহৰ পটভূমিত আত্মজীৱনীমূলক (প্ৰথম পুৰুষত বৰ্ণনা) বৰ্ণনা পদ্ধতিৰে মৰাণ গোহাঞিবৰুৱাৰ ছোৱালী ভানুমতী আৰু সেই ঘৰতে সৰুৰে পৰা ডাঙৰ-দীঘল হোৱা চাৰু গোহাঞিৰ প্ৰণয় কাহিনী উপস্থাপন কৰা হৈছে। অৱশ্যে উপন্যাসখনৰ পৰিসমাপ্তি ঘটিছে বিষাদেৰে।

এইখিনিতে স্মৰণযোগ্য যে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ *পদুম কুঁৱৰী* উপন্যাসখনো *পদ্মাকুমাৰী* নামেৰে ১৮৯১ চনৰ *জোনাকী* কাকতৰ তৃতীয় বছৰ, প্ৰথম সংখ্যাৰ পৰা ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশিত হৈছিল। এইখন উপন্যাস ১৯০৫ চনত *পদুমকুঁৱৰী* নামেৰে গ্ৰন্থাকাৰে প্ৰকাশ পায়। এক কথাত ক'ব পাৰি এইখন দ্বিতীয় সাৰ্থক অসমীয়া উপন্যাস। এই উপন্যাসখন অসম বুৰঞ্জীখ্যাত দন্দুৱা দ্ৰোহৰ ঘটনাক কেন্দ্ৰ কৰি ৰচনা কৰা হৈছে। এই কাহিনীৰ লগত সূৰ্য্যকুমাৰ আৰু হৰদত্তৰ জীয়ৰী পদুমৰ প্ৰণয়-কাহিনী সংযোগ কৰি দিয়া হৈছে। এইখন উপন্যাসতো ৰাজনৈতিক দুৰ্যোগৰ লগে লগে সূৰ্য্য আৰু পদুমৰ প্ৰণয়ৰ শোকাৱহ পৰিণতি হৈছে।

১৮৯২ খ্ৰীঃত পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *লাহৰী* নামৰ উপন্যাসখন গ্ৰন্থাকাৰে প্ৰকাশ পায়। এইখনেই পুথি হিচাপে ছপা হোৱা প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস। পুথিখনৰ প্ৰথম তাঙৰণৰ পাতনিত লিখা কথাখিনি উল্লেখযোগ্য—"অসমীয়া উপন্যাস বুলিবলৈ আজিলৈকে এখনো পুথি ওলোৱা নাই। সেই অভাৱ আৰু দুৰ্নাম গুচাবৰ মনেৰেই *লাহৰী* ৰচিবলৈ লোৱা হয়।" গোহাঞিবৰুৱা ৰচনাৱলীৰ ভূমিকাত মহেশ্বৰ নেওগে *লাহৰী* সম্পৰ্কে কৰা এষাৰ মন্তব্য স্মৰণীয়—"১৮৯২ চনত এইখনি ছপা হৈ ওলাল আৰু পুথি আকাৰত ওলোৱা প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস বুলি পৰিগণিত হ'ল। কাৰণ বেজবৰুৱাৰ *পদুম কুঁৱৰী* আৰু স্বয়ং গোহাঞিবৰুৱাৰ *ভানুমতী* তেতিয়াও *জোনাকী*আৰু *বিজুলী*ৰ পাততে সিঁচৰতি হৈ আছিল।" *লাহৰি* উপন্যাসখনৰ পটভূমি হ'ল মানৰ অসম আক্ৰমণ। এইখন উপন্যাসত কীৰ্তিনাথ বুঢ়াগোহাঞিৰ ছোৱালী লাহৰী আৰু শান্তিৰাম মৰাণ গোহাঞিৰ ল'ৰা কমলৰ প্ৰণয় কাহিনী আঙ্কন কৰি তেওঁলোকৰ মিলনেৰে সমাপ্তি ঘটোৱা হৈছে।

*বিজুলী*ৰ দ্বিতীয় বছৰতো আন এখন উপন্যাস ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশ পাইছিল। *মেম* নামৰ এই উপন্যাসখনৰ ঔপন্যাসিক আছিল পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ জ্যেষ্ঠ ভাতৃ নীলকণ্ঠ বৰুৱা। আঠটা অধ্যায়ত বিভক্ত এই উপন্যাসখনত ব্যঙ্গাত্মক উপস্থাপন ৰীতি ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে যদিও কাহিনী গতিশীল ৰূপত উপস্থাপিত হৈছে। *মেম*খন উপন্যাস ৰূপে বৰ সাৰ্থক নাছিল। অৱশ্যে সামাজিক সমস্যা, নাৰী-নিৰ্যাতনৰ প্ৰতি দৃষ্টি নিক্ষেপ তথা তাৰ প্ৰতিকাৰৰ উপায় বিচৰা উপন্যাস হিচাপে এইখন উপন্যাসৰ ঐতিহাসিক মূল্য অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি।

এইকেইখন উপন্যাসৰ পাছত ৰচিত হ'ল ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ প্ৰথম আৰু একমাত্ৰ সামাজিক উপন্যাস *মিৰি-জীয়ৰী*। প্ৰকাশৰ চন ১৮৯৪। পাছলৈ ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনা কৰি

'অসমৰ স্কট', 'উপন্যাস সম্ৰাট' হিচাপে খ্যাতি অৰ্জন কৰা ৰচনীকান্ত বৰদলৈয়ে অসমৰ ভূমিপুত্ৰ মিচিংসকলৰ সমাজ জীৱনৰ পটভূমিত জঙ্কি আৰু পানেইৰ প্ৰণয়মূলক কাহিনীৰ আধাৰত এইখন উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল। আলোচ্য সময়ছোৱাত ৰচিত উপন্যাসসমূহৰ ভিতৰত এইখন উপন্যাস নিঃসন্দেহে উৎকৃষ্ট বুলি সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই মত পোষণ কৰিছে— "অনভিজ্ঞ নবীন লিখকৰ প্ৰথম ভৰৰ ৰচনা কৰণেই উপন্যাস কেইখন ত্ৰুতিশূন্য নহয়... ...উপন্যাস সাহিত্যৰ ভেটি নিৰ্মাণ কৰাত এওঁলোকৰো বৰঙণি মুক্তকণ্ঠে স্বীকাৰ কৰিব লাগিব।"

ইয়াৰ পাছত এই শতিকাটিত আৰু দুখন অসমীয়া উপন্যাস প্ৰকাশ পাইছিল। যথা— হৰেশ্বৰ শৰ্মা বৰুৱাৰ *কুসুম-কুমাৰী* (১৮৯৮) আৰু মহীৰাম দাসৰ *হৰিদেও কানীয়াৰ কথা* (১৮৯৮)। প্ৰস্তুতি কালত অনুবাদ উপন্যাসেৰে (১৮৪৮) অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ধাৰাটি আৰম্ভ হৈ ১৮৯১ চনত নিভাঁজ অসমীয়া উপন্যাস সৃষ্টিৰ পৰিক্ৰমাৰে এই সাহিত্যৰ ঠালটি ১৮৯৪ চনত ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ হাতত পল্লৱিত হৈ উঠে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ আৰুণোদয় যুগত অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্য কেনে ৰূপত আছিল সেই বিষয়ে চমুকৈ লিখক।

(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

১.৪ প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া উপন্যাস

ইয়াৰ আগৰ শাখাটোত অলোচনা কৰা উপন্যাসসমূহো প্ৰকৃততে প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰে উপন্যাস; কিন্তু অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি পৰ্বটোৰ সঠিক ধাৰণা প্ৰদান কৰিবলৈকে সেই উপন্যাসকেইখনৰ বিষয়ে পৃথকে আলোচনা কৰা হ'ল। এই শাখাটিত আমি ভাৰতবৰ্ষই ইংৰাজৰ ঔপনিৱেশিকতাৰ পৰা স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পূৰ্বে ৰচিত উপন্যাসৰাজিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

অসমীয়া উপন্যাসৰ বিকাশ আৰু বিস্তাৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সাহিত্য সমালোচকসকলে বিংশ শতিকাৰ প্ৰথম অৰ্ধটোক 'বিকাশ তথা প্ৰতিষ্ঠাৰ পৰ্ব' আৰু তাৰ পৰৱৰ্তী সময়ছোৱাক 'বিস্তাৰ পৰ্ব' বুলি চিহ্নিত কৰিছে। অৱশ্যে শতিকাটোৰ সমগ্ৰ কালছোৱাৰ অসমীয়া উপন্যাসৰ গতি প্ৰকৃতি লক্ষ্য কৰিলে এই সময়ৰ অসমীয়া উপন্যাসক বিভিন্ন দৃষ্টিকোণেৰে বিভাজিত কৰিও আলোচনা কৰিব পাৰি। উদাহৰণ স্বৰূপে— লিখকৰ ৰচনাৰ ক্ৰমানুসাৰে, উপন্যাসৰ বিষয়বস্তুৰ ভিত্তিত, উপস্থাপন পদ্ধতিৰ ভিত্তিত, লেখকৰ দৃষ্টিভঙ্গীৰ ভিত্তিত, সমাজতাত্ত্বিক দৃষ্টিকোণেৰে, গঠন শৈলীৰ ভিত্তিত ইত্যাদি। আমাৰ এই আলোচনাত সকলো দৃষ্টিকোণৰ পৰা আলোচনা কৰাটো সম্ভৱপৰ নহয়। সেয়ে সামগ্ৰিকভাৱে অসমীয়া উপন্যাসৰ ধাৰাটিৰ ধাৰণা প্ৰদান কৰিবলৈ প্ৰধানতঃ লেখকসকলৰ ক্ৰমানুসাৰে আৰু বিষয়বস্তুৰ ভিত্তিতে আলোচনা কৰা হ'ব। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে আন শ্ৰেণীবিভাগ সমূহো উল্লেখ কৰি যোৱা হ'ব।

জানি থোৱা ভাল

সাধাৰণতে উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু অনুসৰিয়েই শ্ৰেণীবিভাজন কৰি আলোচনা কৰা হয়। মন কৰিবলগীয়া যে, উপন্যাসৰ বিষয়বস্তু অনুসৰি শ্ৰেণীবিভাজন কৰিলে তাৰ কেইবাটাও উপবিভাজন আহি পৰে। সেইকেইটা হ'ল— সামাজিক উপন্যাস, ৰাজনৈতিক উপন্যাস, ঐতিহাসিক উপন্যাস, জীৱনীমূলক উপন্যাস, পৌৰাণিক উপন্যাস, আত্মজীৱনীমূলক উপন্যাস, আঞ্চলিক উপন্যাস, চাইঞ্চ ফিকচন, মনস্তাত্ত্বিক উপন্যাস, দাৰ্শনিক উপন্যাস, লিৰিকেল উপন্যাস আদি। ইয়াৰ উপৰি বিভিন্ন সমালোচকে আৰু ভিন্ ভিন্ ধৰণে, অধিক সূক্ষ্ম শ্ৰেণীবিভাজনেৰেও শ্ৰেণীবিভাজন কৰি আলোচনা কৰা দেখা যায়।

মন কৰিব যে প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া উপন্যাসসমূহৰ মাজত আমি বিভিন্ন বিষয়বস্তুৰ পয়োভৰ দেখিবলৈ নাপাওঁ। স্বৰাজোত্তৰ কালতহে অসমীয়া উপন্যাসলৈ বিচিত্ৰ বিষয়বস্তুৰ আগমন ঘটে। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী অধ্যয়ন কৰোঁতে আপুনি নিশ্চয় এই বিষয়ে ধাৰণা লাভ কৰিছে। প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালত অসমীয়া উপন্যাসত মূলতঃ ঐতিহাসিক বিষয়বস্তুৰেই অধিক প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। তাৰ মাজতে দুই-এখন উপন্যাসত সামাজিক ভাবধাৰা এটাইও গা-কৰি উঠিছিল। বিশেষকৈ চতুৰ্থ আৰু পঞ্চম দশকত ই অধিক প্ৰগাঢ় হৈ উঠে।

অসমীয়া উপন্যাসৰ প্ৰস্তুতি পৰ্বলৈ লক্ষ্য কৰিলে আমাৰ চকুত পৰে যে এই সময়ছোৱাত প্ৰধানতঃ ঐতিহাসিক উপন্যাসেই ৰচিত হৈছিল।প্ৰসঙ্গক্ৰমে উল্লেখ কৰি থোৱা হ'ল যে ঐতিহাসিক উপন্যাস মানে কিন্তু ইতিহাস নহয়। এই শ্ৰেণীৰ উপন্যাসত ইতিহাসৰ জুমুঠিত কল্পনাৰ ৰহণ সানি আলো-ছায়াময় ইতিহাসৰ সমাজখন তুলি ধৰা হয়। সেয়ে ঐতিহাসিক উপন্যাসক ইতিহাসৰ পৰিপূৰক বুলিহে চিহ্নিত কৰা হয়, ই ইতিহাসৰ পুনৰাবৃত্তি নহয়। এনে উপন্যাসত 'ইতিহাস চেতনা'ই এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। এইখিনিতেই প্ৰশ্ন উঠিব পাৰে যে ইতিহাস চেতনা মানে কি? ইতিহাস চেতনা সম্পৰ্কে শৈলেন ভৰালীয়ে মন্তব্য কৰিছে— "অতীত মাথোন অতীতেই নহয়, অনেক ক্ষেত্ৰত অতীত বৰ্তমানৰ লগত সংযুক্ত। এনে ধৰণৰ চেতনাৰ জৰিয়তে পাঠকৰ মনলৈ আত্মবিশ্লেষণৰ ভাব আনি দিব পাৰিব লাগে আৰ ইয়াতেই ফুটি উঠে একোখন ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ সাৰ্বজনীনতা, এটা নিৰ্দিষ্ট যুগক অতিক্ৰম কৰি যাব পৰা ক্ষমতা।"

পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱাৰ *ভানুমতী* আৰু *লাহৰী,* লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ *পদুম কুঁৱৰী* উপন্যাসেৰে অসমীয়া ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ ধাৰাটি আৰম্ভ হয় যদিও ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ হাততহে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। ইতিমধ্যে আমি উল্লেখ কৰিছোঁ যে ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে *মিৰি-জীয়ৰী* উপন্যাসখনতে ঔপন্যাসিক হিচাপে ভুমুকি মাৰিছিল। এইখন তেওঁৰ একমাত্ৰ সামাজিক উপন্যাস। পৰৱৰ্তী সময়ত বৰদলৈয়ে অসম বুৰঞ্জীৰ সঙ্কটপূৰ্ণ সময় এছোৱাক আধাৰ হিচাপে লৈ কেইবাখনো উপন্যাস ৰচনা কৰিলে। এই গোটেইকেইখন উপন্যাসেই ঐতিহাসিক উপন্যাস।

বৰদলৈৰ অসমৰ সংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰ প্ৰতি থকা শ্ৰদ্ধাৰ ফলতেই কল্পনা আৰু বুৰঞ্জীৰ সুন্দৰ সমন্বয়ৰে লিখি উলিয়ালে সাতখন ঐতিহাসিক উপন্যাস।

মানৰ অসম আক্ৰমণৰ পটভূমিত তেওঁ লিখি উলিয়ালে *মনোমতী* (১৯০০), *ৰঙ্গিলী* (১৯২৫), *নিৰ্মল ভকত* (১৯২৬), *তাম্ৰেশ্বৰী মন্দিৰ* (১৯২৬) আৰু *ৰহদৈ লিগিৰী* (১৯৩০)। ঠিক সেইদৰে হৰদত্ত আৰু বীৰদত্তৰ নেতৃত্বত বদন বৰফুকনৰ বিৰুদ্ধে সংঘটিত হোৱা বিদ্ৰোহক কেন্দ্ৰ কৰি *দন্দুৰা দ্ৰোহ* (১৯০৯) আৰু আহোম ৰাজত্বৰ স্বেচ্ছাচাৰিতাৰ বিৰুদ্ধে সংঘটিত হোৱা মোৱামৰীয়া বিদ্ৰোহক কেন্দ্ৰ কৰি *ৰাধা ৰুক্মিণীৰ ৰণ* (১৯২৫)। এই গোটেইকেইখন উপন্যাসৰ শেষৰ দুখনত অসমৰ ৰাজনৈতিক ঘটনাৰাজী আৰু বাকী কেইখনত ৰোমাণ্টিক প্ৰণয়মূলক কাহিনীয়ে প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। প্ৰসঙ্গক্ৰমে উল্লেখযোগ্য যে *ৰাধা ৰুক্মিণীৰ ৰণ* উপন্যাসখন সেই সময়ত *আসাম-হিতৈষী* কাকতত (১৯২৫) ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশ হৈছিল, পৰৱৰ্তী সময়তহে পুথি হিচাপে প্ৰকাশ পায়।

জানি থোৱা ভাল

ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ কেইখনমান উপন্যাসৰ ৰচনাৰ চন বিভিন্ন সাহিত্য সামলোচকে ভিন্ ভিন্ ধৰণে উল্লেখ কৰিছে। ইয়াত উল্লেখ কৰা চন সমূহ শৈলেন ভৰালীয়ে ৰচনা কৰা *অসমীয়া ঐতিহাসিক উপন্যাস* (তৃতীয় প্ৰকাশ, ১৯৯৬, চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, গুৱাহাটী) নামৰ পুথিখনৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। সেই বাবে কেতিয়াবা আন পুথিৰ সৈতে অমিল পাব পাৰে।

ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে তেওঁৰ গোটেইকেইখন ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ জৰিয়তে জাতিৰ ঐতিহাসিক সংকটৰ ক্ষণত সৰ্বসাধাৰণ মানুহৰ সন্মুখত অতীতৰ দুৰ্যোগৰ কাহিনী দাঙি ধৰি তাৰ মাজেদি জনগণৰ চেতনাক জাগ্ৰত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। অধঃপতিত অসমীয়া সমাজত প্ৰাণ সঞ্চাৰ কৰিবলৈ তেওঁ এই উপন্যাসকেইখনৰ মাজেদি বৈষ্ণৱ ধৰ্মতত্ত্বৰ কিছু দিশো তুলি ধৰিছিল। উপন্যাসকেইখনত বৰদলৈৰ দেশপ্ৰেম আৰু ইতিহাস চেতনাৰ স্বাক্ষৰ সুস্পষ্ট। এই বিষয়ে এই পাঠ্যবিষয়ৰ তৃতীয় অধ্যায়ত কিছু কথা বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে।

বৰদলৈৰ পৰৱৰ্তী কালত ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনাত হাত দিয়ে হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱা, শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী, হৰিনাৰায়ণ দত্ত বৰুৱা আৰু দণ্ডিনাথ কলিতাই। বুঢ়াৰজা প্ৰতাপ সিংহৰ ৰাজত্ব কালত সংঘটিত হোৱা আহোম-কছাৰীৰ সংঘৰ্ষৰ পটভূমিত হিতেশ্বৰ বৰবৰুৱাই লিখি উলিয়াইছিল *মালিতা* (১৯১৪) নামৰ উপন্যাসখন। মূলতঃ প্ৰণয়মূলক ঘটনা এটাকে প্ৰাধান্য দি ৰচনা কৰা এইখন উপন্যাসক আংগিকগত দিশেৰে বিচাৰ কৰি বহু সমালোচকে উপন্যাসৰ শাৰীত ঠাই দিবই নিবিচাৰে। সলাল গোহাঞিৰ পুতেক অভয় গোহাঞিৰ লগত কছাৰী কোঁৱৰ ভীমবলৰ ভনীয়েক মালিতাৰ প্ৰণয়কথাৰ শোকাৱহ পৰিণতিয়েই এই উপন্যাসখনত ৰূপায়িত কৰা হৈছে। চুটিগল্পকাৰ হিচাপে পৰিচিত শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে ইতিহাসৰ পটভূমিত *পাণিপথ* (১৯৩০) নামেৰে এখন

উপন্যাস লিখাৰ কথা সত্যেন্দ্রনাথ শর্মাই *অসমীয়া উপন্যাসৰ ভূমিকাত* উল্লেখ কৰিছে। অৱশ্যে উপন্যাসখনত ঐতিহাসিক পটভূমি এটা (বাবৰ আৰু ইব্রাহিম লোডীৰ মাজত সংঘটিত প্রথম পাণিপথৰ যুদ্ধ তথা বাবৰ আৰু ৰাণা সংগ্রাম সিংহৰ মাজত হোৱা ফাতেপুৰ চিক্রিৰ যুদ্ধৰ পটভূমি) দাঙি ধৰা হৈছে যদিও আঙ্গিকগত দিশেৰে উপন্যাসখনক ঐতিহাসিক উপন্যাস বুলি স্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি বুলিও তেওঁ উল্লেখ কৰিছে।

আহোম-মোগলৰ সংঘর্ষৰ পটভূমিত পু�ৰাতত্ত্ববিদ হৰিনাৰায়ণ দত্তবৰুৱাই ১৯৩১ চনত ৰচনা কৰে তেওঁৰ একমাত্র উপন্যাস *চিত্রদর্শন*। অসম বুৰঞ্জীখ্যাত শৰাইঘাট যুদ্ধৰ পটভূমিত ৰচিত এইখন উপন্যাসত ঔপন্যাসিকে সার্থকভাৱে ঐতিহাসিক উপন্যাসৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ ৰক্ষা কৰাত সফলতা লাভ কৰিছে।

প্রাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱাত ৰচিত আন এখন উল্লেখযোগ্য ঐতিহাসিক উপন্যাস হ'ল দণ্ডিনাথ কলিতাৰ *ফুল* (১৯০৮)। মানৰ তৃতীয় আক্রমণৰ পটভূমিত এটা প্রণয়মূলক কাহিনীৰে উপন্যাসখন আগবঢ়াই নিয়া হৈছে। অৱশ্যে এই উপন্যাসখনত ঐতিহাসিক ঘটনাৰ লগত কাহিনীৰ সম্পর্ক বৰ ক্ষীণ। ইয়াৰ পাছতো ১৯৪৮ চনত দণ্ডিনাথ কলিতাই *গণবিপ্লৱ* নামেৰে আন এখন ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল।

প্রাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱাতে অসমীয়া সামাজিক উপন্যাসৰ ধাৰাটোৰ শুভাৰম্ভ ঘটে। ইতিমধ্যে আমি উল্লেখ কৰি আহিছোঁ যে ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে ১৮৯৪ চনতে *মিৰি-জিয়ৰী* উপন্যাসখন ৰচনা কৰি এই ধাৰাটিৰ পাতনি মেলে। অৱশ্যে তেওঁ পৰৱর্তী সময়ত সামাজিক উপন্যাসৰ পৰিৱর্তে ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনাতহে অধিক আগ্রহী হৈ পৰাৰ কথা ইতিমধ্যে আমি কৰা আলোচনাৰ মাজত প্রতিভাত হৈছে। তেওঁৰ পিছতে আন কেইবাজনো অসমীয়া ঔপন্যাসিকে এই কালছোৱাত কেইবাখনো সামাজিক উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল। তেওঁলোক হ'ল— হৰেশ্বৰ শর্মা বৰুৱা, নবীনচন্দ্র ভট্টাচার্য, চিন্তাহৰণ পাটগিৰি, দণ্ডীধৰ সোণোৱাল, ভৱদেৱ ভাগৱতী, কমলেশ্বৰ চলিহা, স্নেহলতা বৰুৱা, চন্দ্রপ্রভা শইকীয়া, দণ্ডিনাথ কলিতা, দেৱচন্দ্র তালুকদাৰ, দীননাথ শর্মা, বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰৱা, নির্মলেশ্বৰ শর্মা, জমিৰউদ্দিন আহমেদ, ৰাধিকামোহন গোস্বামী আদি।

হৰেশ্বৰ শর্মা বৰুৱাৰ *কুসুম কুমাৰী* (১৯০৫), নবীনচন্দ্র ভট্টাচার্যৰ *চন্দ্রপ্রভা* (১৯০৮)— এই দুখন হ'ল বিংশ শতিকাৰ প্রথম দশক দুটাত ৰচিত সামাজিক উপন্যাস। তৃতীয় দশকৰ প্রাৰম্ভতে, ১৯২১ চনত চিন্তাহৰণ পাটগিৰিয়ে ৰচনা কৰে *সংসাৰচিত্র*, দণ্ডীধৰ সোণোৱালে *চপলা* (১৯২২), ভৱদেৱ ভাগৱতীয়ে *লীলা* (১৯২৭), স্নেহলতা বৰুৱাই *বীণা* (১৯২৬)। চতুর্থ দশকতো স্নেহলতা বৰুৱাই *বেমেজালি* (১৯৩৪), কমলেশ্বৰ চলিহাই *প্রিয়া* (প্রকাশৰ চন তাৰিখ উল্লেখ নাই যদিও এই দশকটিতে ৰচিত বুলি সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীকাৰসকলে ঠাৰৰ কৰিছে।), চন্দ্রপ্রভা শইকীয়াই *পিতৃভিঠা* (১৯৩৭) ৰচনা কৰে। আলোচ্য কালছোৱাৰ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য ঔপন্যাসিক হ'ল দণ্ডিনাথ কলিতা। তেওঁ ১৯২৮ চনত ৰচনা কৰা *সাধনা* সেই সময়ৰ শ্রেষ্ঠ উপন্যাস হিচাপে স্বীকৃত। ১৯৪৮ চনত প্রকাশ পায় যদিও ১৯৩৮ চনতে ৰচনা কৰা *আৰিষ্কাৰ* আৰু ১৯৪৯ চনত প্রকাশ

পোৱা *পৰিচয়*খনো চল্লিশ দশকতে ৰচনা কৰা হৈছিল। স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী কালত *গণবিপ্লৱ* নামেৰে (১৯৪৮) আন এখন ঐতিহাসিক উপন্যাসো তেওঁ ৰচনা কৰিছিল বুলি ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰি অহা হৈছে। দৈৱচন্দ্ৰ তালুকদাৰে ছাত্ৰ অৱস্থাতে *ধুঁৱলী-কুঁৱলী*(১৯২২)ৰচনা কৰি ঔপন্যাসিক হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰে। ইয়াৰ পাছতে ১৯২৪ চনত *আগ্নেয়গিৰি* নামেৰে আন এখন উপন্যাস ৰচনা কৰে, প্ৰসঙ্গক্ৰমে উল্লেখযোগ্য যে এইখন উপন্যাসৰে দ্বিতীয় খণ্ড *বিদ্রোহী* (১৯৪৮) প্ৰকাশিত হয় স্বৰাজোত্তৰ কালতহে। *আৱাহন* কাকতৰ ১৯৩১-৩২ চনত ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশ পোৱা তেওঁৰ *অপূৰ্ণ* দহ বছৰ পাছতহে পুথি হিচাপে প্ৰকাশিত হৈছিল। ঠিক সেইদৰে *আৱাহন*তে তেওঁৰ *আদৰ্শপীঠ*(চতুৰ্থ দশকৰ শেষৰ ফালে)প্ৰকাশ হৈছিল।স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী সময়ত তেওঁৰ কাপৰ পৰা *দুনীয়া* (১৯৬১) নামৰ আন এখন উপন্যাস নিসৃত হয়।

আৱাহন কাকতৰ সম্পাদক দীননাথ শৰ্মাই চতুৰ্থ দশকত সেইখন কাকততে ঔপন্যাসিক হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁৰ দুখন উপন্যাস— *ঊষা*(১৯৩৮-৩৯) আৰু *সংগ্ৰাম আৱাহন*ত ছোৱা-ছোৱাকৈ প্ৰকাশ হৈছিল আৰু ষাঠিৰ দশকত দুয়োখনে ছপা ৰূপ লাভ কৰে। তাৰ পাছত তেওঁ স্বৰাজোত্তৰ কালত *নদাই* (১৯৬০), *শান্তি* (১৯৬১) আৰু *নবাৰুণ* (১৯৬৭) ৰচনা কৰে। প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ সময়ছোৱাতে নিৰ্মলেশ্বৰ শৰ্মাৰ *কেৰাণীৰ জীৱন, মই অসমীয়া, এটি জীৱন*; ৰাধিকামোহন গোস্বামীৰ *চাকনৈয়া* আৰু *বা-মাৰলী*, জমিৰউদ্দিন আহমেদৰ *সমাজ-সংঘাত-জীৱন* প্ৰকাশিত হৈছিল। অৱশ্যে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত এই কেইখন উপন্যাসৰ প্ৰকাশৰ চন উল্লেখ নাই।

প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱাৰ আটাইতকৈ শক্তিশালী ঔপন্যাসিকজন হ'ল বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা। তেওঁ মাত্ৰ দুখন উপন্যাস ৰচনা কৰি অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যত চিৰস্মৰণীয় হৈ ৰ'ল। উল্লেখযোগ্য যে তেওঁ দুয়োখন উপন্যাসেই বেলেগ বেলেগ ছদ্মনামেৰে লিখিছিল। প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ কালত বীণা বৰুৱা ছদ্মনামেৰে *জীৱনৰ বাটত* (১৯৪৪) আৰু স্বৰাজোত্তৰ কালত ৰাস্না বৰুৱা ছদ্মনামেৰে *সেউজী পাতৰ কাহিনী* (১৯৫৮) ৰচনা কৰিছিল। বিৰিঞ্চি কুমৰ বৰুৱাই ৰচনা কৰা *জীৱনৰ বাটত* উপন্যাসখনৰ মাজেদি অসমীয়া উপন্যাসক এক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিলে। এইখন উপন্যাস অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত এক উজ্জ্বল কীৰ্তিস্তম্ভ হিচাপে চিহ্নিত হৈছে। শৈলেন ভৰালীৰ ভাষাৰে— "দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ শেষৰ ফালে প্ৰকাশিত এই উপন্যাসখনত অসমীয়া গ্ৰাম্য তথা সামাজিক জীৱনৰ আটাইবোৰ দিশ ফট্‌ফটীয়াকৈ প্ৰতিফলিত হোৱাৰ উপৰিও সেই সময়ৰ বিশেষ উদ্যমৰ চিত্ৰও ভালদৰে প্ৰদৰ্শিত হৈছে। তাতোকৈ মন কৰিবলগীয়া কথা এইটোৱেই যে উপন্যাসখনত সন্নিৱিষ্ট উপাদানসমূহে এক সুসংগঠিত ৰূপ লাভ কৰিছে আৰু ই গভীৰভাৱে সংবেদনশীল হৈ উঠিছে। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ সৰু-সুৰা ঘটনাক লৈয়ো যে ভাল উপন্যাস ৰচনা কৰিব পাৰি সেই কথাৰ প্ৰমাণ এই উপন্যাসখনেই দাঙি ধৰিলে। কাহিনীত ভাগ লোৱা প্ৰতিটো চৰিত্ৰই সামাজিক বাস্তৱতাৰ একোটা দিশৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছে।" এইখন উপন্যাসৰ বিষয়ে এই পাঠ্যবিষয়ৰে ষষ্ঠ অধ্যয়ত বহলাই আলোচনা কৰা হৈছে। সেই অধ্যায়টিতে উদ্ধৃত কথাষাৰৰ যথাৰ্থতা অনুধাৱন কৰিব।

এনেদৰেই প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱাত অসমীয়া উপন্যাসে এক গতিশীল ৰূপ লাভ কৰে। অৱশ্যে পৰৱৰ্তী কালতহে ই অধিক ফুলে-ফলে পল্লৱিত হৈ উজ্জ্বলি উঠে। এই বিষয়ে পৰৱৰ্তী অধ্যায়টোত আলোচনা কৰা হ'ব।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৩ ঃ প্ৰাক্-স্বাধীনতা কালৰ অসমীয়া ঐতিহাসিক উপন্যাস সম্পৰ্কে এটি চমুটোকা যুগুত কৰক।

(১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত)

১.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- সাহিত্যৰ ঠাল হিচাপে 'উপন্যাস' পাশ্চাত্য সাহিত্যত কিছু পুৰণি যদিও ভাৰতীয় সাহিত্যত ই অৰ্বাচীন। দৰাচলতে ভাৰতলৈ মিছনেৰীসকল অহাৰ পাছতহে কেইবাটাও আঞ্চলিক ভাষাত কিছুমান গদ্য কাহিনীৰ সৃষ্টি হয়। এই সময়ৰ গদ্যৰ মূল বিষয়বস্তু আছিল ধৰ্মীয়, ব্যঙ্গাত্মক আৰু ঐতিহাসিক।
- ঊনবিংশ শতিকাটো অসমৰ ভাষা-সাহিত্যৰ বাবে বৰ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ সময়। অসমৰ বৌদ্ধিক দিশত এই শতিকাৰ মাজভাগত মিছনেৰীসকলে প্ৰকাশ কৰা *অৰুনোদই* কাকতৰ মাধ্যমেৰে নৱজাগৰণ প্ৰথমটি সোঁত সোমাই আহে। আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ নৱতম সৃষ্টি উপন্যাসৰ প্ৰথম বীজটি ৰোপিত তথা সংস্থাপিত হৈছিল *অৰুনোদইৰ* বুকুত।
- আমেৰিকান খ্ৰীষ্টিয়ান মিছনেৰী ড° নাথান ব্ৰাউন চাহাবে বিখ্যাত ইংৰাজী কাহিনীকাৰ জন বুনিয়ানৰ *The Pilgrim's Progress* নামৰ উপন্যাসখন *যাত্ৰিকৰ যাত্ৰা* নামেৰে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰে আৰু এইখনেই প্ৰথম অসমীয়া উপন্যাস। ইয়াৰ পাছত এ. কে. গাৰ্ণিয়ে *এলোকেশী বেশ্যাৰ বিষয়, কনি বেহেৰুৱাৰ বিষয়* আৰু *ৰুথৰ কাহিনী* অনুবাদ কৰে; ৰচনা কৰে *কামিনীকান্ত* নামেৰে এখনি নতুন উপন্যাস; ঠিক সেইদৰে শ্ৰীমতী গাৰ্ণিয়ে *ফুলমণি আৰু কৰুণা* বাংলাৰ পৰা অনুবাদ কৰে। মূলতঃ খ্ৰীষ্টিয়ান ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ অৰ্থে ৰচনা কৰা হৈছিল। এই কেইখন উপন্যাস অসমীয়া সমাজৰ ৰুচি আৰু মানসিকতাৰ লগত বৰ ক্ষীণ সম্পৰ্কেৰেহে সংযোজিত আছিল।
- প্ৰকৃতাৰ্থত উপন্যাসৰ বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ অসমীয়া প্ৰথমখন উপন্যাস হ'ল *ভানুমতী*, ঔপন্যাসিক পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা। এই উপন্যাসখন পুথি হিচাপে প্ৰকাশ পাইছিল ১৯০৮ চনত। প্ৰস্তুতি কালত অনুবাদ উপন্যাসেৰে অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ধাৰাটি আৰম্ভ হৈ নিভাঁজ অসমীয়া উপন্যাস সৃষ্টিৰ পৰিক্ৰমাৰে সাহিত্যৰ এই ঠালটি ৰজনীকান্ত বৰদলৈৰ হাতত পল্লৱিত হৈ উঠে।

- প্ৰাক্-স্বাধীনতাৰ কালছোৱাতে অসমীয়া সামাজিক উপন্যাসৰ ধাৰাটোৰ শুভাৰম্ভ ঘটে ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে ৰচনা কৰা *মিৰি-জিয়ৰী* উপন্যাসখনতে। অৱশ্যে তেওঁ আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত সামাজিক উপন্যাসৰ পৰিৱৰ্তে ঐতিহাসিক উপন্যাস ৰচনাৰ প্ৰতিহে অধিক আগ্ৰহী হৈ উঠে। এই সময়ছোৱাত ৰচিত অধিকাংশ উপন্যাস আছিল ঐতিহাসিক। অৱশ্যে এই সময়ছোৱাতে কেইবাজনো অসমীয়া ঔপন্যাসিকে কেইবাখনো সামাজিক উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল।
- বিৰিঞ্চি কুমৰ বৰুৱাই এই সময়তে ৰচনা কৰা *জীৱনৰ বাটত* উপন্যাসখনৰ মাজেদি তেওঁ অসমীয়া উপন্যাসক এক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিলে। এইখন উপন্যাস অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত এক উজ্জ্বল কীৰ্তিস্তম্ভ হিচাপে চিহ্নিত হৈছে।

১.৬ অধিক জানিবলৈ

১) ঠাকুৰ, নগেন (সম্পা.) (২০০০); *এশ বছৰৰ অসমীয়া উপন্যাস;* গুৱাহাটী ঃ জ্যোতি প্ৰকাশন।

২) নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬৪); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৩) বৰগোহাঞি, হোমেন (সম্পা.) (১৯৯৩); *অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী (ষষ্ঠ খণ্ড);* অসম ঃ আনন্দৰাম বৰুৱা ভাষা কলা-সংস্কৃতি সংস্থা।

৪) বৰগোহাঞি, হোমেন (সম্পা.) (১৯৬৭); *বিংশ শতাব্দীৰ অসমীয়া সাহিত্য;* যোৰহাট ঃ অসম সাহিত্য সভা।

৫) ভৰালী, শৈলেন (২০০৪); *মাধৱ কন্দলিৰ পৰা মামণি গোস্বামীলৈ;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৬) ভৰালী, শৈলেন (১৯৯৬); *অসমীয়া ঐতিহাসিক উপন্যাস;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৭) ভৰালী, শৈলেন (১৯৯৩); *উপন্যাস বিচাৰ আৰু বিশ্লেষণ;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৮) শৰ্মা, গোবিন্দ প্ৰসাদ (১৯৯৫); *উপন্যাস আৰু অসমীয়া উপন্যাস;* গুৱাহাটী ঃ ষ্টুডেণ্টছ ষ্টোৰ্ছ।

৯) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (২০০৯); *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত;* গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

১০) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৯৭); *অসমীয়া উপন্যাসৰ ভূমিকা;* গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

১১) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (২০০৭); *অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিধাৰা;* গুৱাহাটী ঃ সৌমাৰ প্ৰকাশ।

১.৭ অগ্রগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ নভেল শব্দৰ উৎপত্তি... ...প্রথম উপন্যাস... ...কোনে কি কি উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল... ...বিভিন্ন দেশত কোনে কোনে উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল... ...সামগ্রিক আলোচনা।

২নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অৰুণোদয় যুগৰ সাহিত্য... ...ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য... ...কোনে কি কি উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল... ...উপন্যাসসমূহৰ বিষয়বস্তু... ...সামগ্রিক আলোচনা।

৩নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ঐতিহাসিক উপন্যাস মানে কি... ...ইয়াৰ বৈশিষ্ট্য... ...আলোচ্য সময়চোৱাত কোনে কি কি উপন্যাস ৰচনা কৰিছিল... ...উপন্যাসসমূহৰ কাহিনীভাগ... ...সামগ্রিক আলোচনা।

(এই আটাইকেইটা প্রশ্নৰ উত্তৰ লিখোতে আপুনি অধিক জানিবলৈত উল্লেখ থকা কিতাপসমূহৰ লগতে সাহিত্য বুৰঞ্জী আৰু এই পাঠ্যবিষয়ৰ গোটেইকেইটা অধ্যায় ভালদৰে অধ্যয়ন কৰি লোৱা অধিক ফলপ্রসূ হ'ব।)

১.৮ আৰ্হি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ ঐতিহাসিক উপন্যাস মানে কি বুজে?

প্রশ্ন ২ ঃ অসমীয়া উপন্যাসৰ প্রস্তুতি পর্বত কেনেবোৰ কাৰকে অনুঘটকৰ কাম কৰিছিল সেই বিষয়ে বহলাই আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ৩ ঃ অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যত অৰুণোদয় যুগৰ অৱদান শীর্ষক এটি প্রবন্ধ লিখক।

প্রশ্ন ৪ ঃ প্রাক্-স্বাধীনতা কালৰ শ্রেষ্ঠ ঔপন্যাসিকজনৰ সাহিত্যকৃতি সম্পর্কে চমুকৈ লিখক?

প্রশ্ন ৫ ঃ প্রাক্-স্বাধীনতা কালৰ ঐতিহাসিক উপন্যাস সম্পর্কে এটি টোকা লিখক।

প্রশ্ন ৬ ঃ প্রাক্-স্বাধীনতা কালৰ সামাজিক উপন্যাস সম্পর্কে এটি টোকা লিখক।

প্রশ্ন ৭ ঃ চমুটোকা লিখক—

ক) ৰজনীকান্ত বৰদলৈ

খ) অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যলৈ মিছনেৰীসকলকৰ অৱদান

*** ***** ***